

Onderzoek Den Haag Seniorvriendelijke Stad Ouderenpanel 2024

Integrale Rapportage

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

© 2025 De Haagse Hogeschool

De Haagse Hogeschool
Johanna Westerdijkplein 75
2521 EH Den Haag
www.dehaagsehogeschool.nl

Auteurs:
J. Dikken
J. van Hoof

In samenwerking met Kennisplatform Seniorvriendelijk Den Haag

Den Haag, april 2025
Deze studie is uitgevoerd als onderdeel van het project:
Werkplaatsen Sociaal Domein Samenwerking Zorg Sociaal voor de periode van 19 februari 2024 tot en met 31 december 2025. Dit project is gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Subsidienummer 90002047.

Vormgeving: Beautiful Minds

ISBN 9789083519111

INHOUD

1	Inleiding	7
2	Methodologie	8
	2.1. Ontwikkeling vragenlijst stadsenquête en validatie	9
	2.2. Rekrutering respondenten stadsenquête	11
3	Analyse van de data over seniorvriendelijk Den Haag	14
	3.1. Scores seniorvriendelijkheid algemeen	15
	3.2. Vergelijkbaarheid van de scores	15
	3.3. Ontwikkeling van de seniorvriendelijkheid van Den Haag	16
	3.4. Inzicht in de verschillen per domein	16
	3.5. Clusteranalyse 2024	16
	3.6. Analyse van de leeftijdsvriendelijke domeinen per cluster (2020-2022 vs. 2024)	18
	3.7. Conclusie en aanbevelingen seniorvriendelijkheid	18
4.	Duurzaamheid	20
	4.1. Analyse duurzaamheid onder ouderen algemeen	21
	4.2. Verdiepende analyse van duurzaamheid en invloedrijke factoren	23
5.	Bevindingen top-up vragen SOC 2024	26
	5.1 Gezondheid en welzijn	27
	5.2 Wonen en woonomgeving	31
	5.3 Mobiliteit en vervoer	35
	5.4 Gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning	40
6	Conclusies en aanbevelingen	44
	6.1. Seniorvriendelijkheid van Den Haag	45
	6.2. Duurzaamheid	45
	6.3. Top-up vragen SOC 2024	46

Figuren

Figuur 1:	Heatmap van scores op de 9 seniorvriendelijke domeinen in Den Haag.	15
Figuur 2:	Gemiddelde scores per domein uitgesplitst naar cluster. Achtergronden in rood en groen markeren respectievelijk de lage en hoge scorezones.	17
Figuur 3:	Verschillen tussen clusters in cohort 2020-2022 en cohort 2024.	19
Figuur 4:	Duurzaamheidsscores op domeinen en totaal.	21
Figuren 5a en 5b:	SOC vragen rondom voeding.	28
Figuren 6a en 6b:	SOC vragen rondom vallen.	29
Figuur 7:	SOC-vraag naar bereidheid om meer digitale vaardigheden te willen leren.	30
Figuur 8:	SOC vraag “Wilt u de komende jaren in uw huidige woning blijven wonen?”	31
Figuur 9:	SOC vraag “Redenen om niet in de huidige woning te blijven wonen.”	32
Figuur 10:	“Ja/Nee antwoorden op woonvragen.”	32
Figuur 11:	“Beoordeling van verschillende woningtypen door respondenten.”	33
Figuur 12:	“Beoordeling van woonvoorkeuren door respondenten.”	34
Figuur 13:	SOC-vraag “Voelt u zich veilig in uw eigen buurt?”	35
Figuren 14a en 14b:	SOC-vragen rondom thema Openbaar vervoer.	36
Figuur 15:	SOC-vraag hoe bereikbaar de woning is met het openbaar vervoer.	37
Figuren 16a t/m 16d:	SOC-vragen rondom gebruik van (Wmo) taxi’s.	38
Figuur 18:	SOC-vraag “Hoe waarschijnlijk gaat u in de komende 12 maanden een invalidenparkeerplek aanvragen?”	39
Figuur 19:	SOC-vraag “Ik weet wie de ouderenwerker is in mijn wijk of buurt.”	40
Figuur 20:	SOC-vraag “Weet u waar het wijkcentrum of buurthuis is in uw wijk of buurt?”	41
Figuur 21:	“Kunt u, als u hulp nodig heeft, een ouderenwerker in het wijkcentrum. makkelijk bereiken?”	41
Figuur 22:	SOC-vraag “Is de hulp die u kan krijgen van de mensen van het wijkcentrum. voor u voldoende?”	42
Figuur 23:	SOC-vraag waar ouderen heen gaan voor informatie of hulp.	43

Tabellen

Tabel 1:	Demografische gegevens respondenten 2020-2022-2024.	9
----------	---	---

1

INLEIDING

Sinds 2015 is de gemeente Den Haag lid van het Global Network for Age-Friendly Cities and Communities van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Hiermee committeert de stad zich aan een structureel proces van evaluatie en verbetering om een leeftijdsvriendelijke leefomgeving te creëren. Dit betekent dat Den Haag zich inzet om de fysieke en sociale omgeving zodanig vorm te geven dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en actief kunnen blijven deelnemen aan de samenleving.

Sinds 2020 wordt voor het Ouderenpanel gebruikgemaakt van de Age-Friendly Cities and Communities Questionnaire (AFCCQ), een gevalideerd instrument dat verschillende domeinen van leeftijdsvriendelijkheid meet, zoals huisvesting, sociale participatie, werk en inkomen, gezondheid en duurzaamheid. De inzichten uit dit onderzoek vormden een belangrijke basis voor beleid en actieplannen om de stad verder te verbeteren voor haar oudere inwoners.

In 2022 werd een tweede meting uitgevoerd, waarbij opnieuw werd gekeken naar de ervaren leeftijdsvriendelijkheid van de stad. Naast de AFCCQ werden ook aanvullende vragen gesteld over stedelijke diensten, mobiliteit en duurzaamheid. De resultaten lieten zien dat de stad vooruitgang had geboekt op sommige domeinen, maar dat er ook uitdagingen bleven bestaan, met name voor ouderen in kwetsbare posities, zoals mensen met een chronische aandoening, mobiliteitsproblemen of een lagere sociaaleconomische status. Dit was een bijzondere periode, waar dataverzameling in de uitloop van de COVID-pandemie plaatsvond.

De rapportage die nu voor u ligt, presenteert de resultaten van de derde meting in 2024. Dit onderzoek biedt een actueel beeld van hoe ouderen in Den Haag de stad ervaren, welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan sinds de vorige meting en waar nog verdere verbeteringen nodig zijn. Het onderzoek richt zich niet alleen op de algemene AFCCQ-domeinen, maar dit keer zijn er ook vragen gesteld betreffende duurzaamheid en specifieke vragen die tot stand zijn gekomen op basis van inbreng van de Stedelijke Ouderencommissie (SOC).

Met deze rapportage biedt de gemeente Den Haag niet alleen een monitoringstool om beleid te evalueren, maar ook een praktisch instrument om de seniorvriendelijkheid van de stad verder te versterken. De bevindingen en aanbevelingen in dit rapport helpen om gerichte interventies te ontwikkelen, zodat ouderen in Den Haag in de toekomst nog beter kunnen wonen, werken en leven in een stad die hen ondersteunt in alle levensfasen.

2

METHODOLOGIE

2.1 Ontwikkeling vragenlijst stadsenquête en validatie

Om de leeftijdsvriendelijkheid van Den Haag en de leefomstandigheden van haar oudere inwoners in kaart te brengen, zijn in 2024 twee gevalideerde vragenlijsten gebruikt: de Age-Friendly Cities and Communities Questionnaire (AFCCQ) en de SustainABLE-16. Daarnaast heeft de Stedelijke Ouderencommissie (SOC) verdiepende vragen opgesteld om aanvullende inzichten te verkrijgen over de ervaren seniorvriendelijkheid van de stad.

2.1.1. De Age-Friendly Cities and Communities Questionnaire (AFCCQ)

De AFCCQ is een internationaal gevalideerd meetinstrument dat speciaal is ontwikkeld om de leeftijdsvriendelijkheid van steden en gemeenschappen te beoordelen. De vragenlijst is gebaseerd op het raamwerk van seniorvriendelijke steden dat in 2007 is opgesteld door de WHO en dat acht domeinen identificeert die bijdragen aan een seniorvriendelijke stad:

- Huisvesting
- Sociale participatie
- Respect en sociale inclusie
- Burgerparticipatie en werkgelegenheid
- Communicatie en informatie
- Gemeenschaps- en gezondheidsdiensten
- Buitenruimten en gebouwen
- Vervoer
- Financiële situatie (additioneel domein)

In Den Haag wordt de AFCCQ sinds 2020 gebruikt als kerninstrument om de voortgang op deze domeinen te meten. De resultaten van 2024 bieden waardevolle inzichten in hoe ouderen de stad ervaren en hoe deze ervaringen zich in de tijd ontwikkelen.

De AFCCQ meet niet alleen de toegankelijkheid van de stad, maar ook hoe veilig, inclusief en ondersteunend de omgeving wordt ervaren door oudere bewoners. Met deze vragenlijst wordt een breed spectrum aan factoren onderzocht, variërend van fysieke infrastructuur tot sociale verbondenheid. De AFCCQ is bijgevoegd in bijlage 1.

2.1.2. De SustainABLE-16 vragenlijst

In 2024 is voor het eerst de SustainABLE-16 vragenlijst toegevoegd aan de monitor. Deze vragenlijst, ontwikkeld door Dikken et al. (2023), meet hoe ouderen denken over en omgaan met duurzaamheid in hun dagelijks leven. Dit is van belang omdat de duurzaamheidsagenda steeds prominenter wordt in gemeentelijk beleid en ouderen een cruciale rol spelen in de transitie naar een duurzamere samenleving.

De SustainABLE-16 vragenlijst omvat drie hoofddomeinen:

- Duurzaam gedrag – zoals energiebesparing, afvalscheiding en bewuste consumptie.
- Financiële middelen in relatie tot duurzaamheid – de mogelijkheid van ouderen om te investeren in duurzame maatregelen zoals isolatie en groene energie.
- Overtuigingen over duurzaamheid – de mate waarin ouderen zich verantwoordelijk voelen voor milieuvriendelijk handelen.

Tabel 1: Demografische gegevens respondenten 2020-2022-2024.

	2020 (n=393)	2022 (n=391)	2024 (n=512)
Geslacht			
Man	n = 190 (48%)	171 (44%)	229 (45%)
Vrouw	n = 203 (52%)	205 (52%)	279 (54.8%)
Ander			1 (0.2%)
missing		15 (4%)	3 (0.6%)
Leeftijd			
Gemiddelde (standaardafwijking)	74.9 (6.1)	75.2 (7.1)	73.3 (5.5)
65–69	n = 92 (24%)	97 (25%)	145 (28.3%)
70–74	n = 119 (30%)	112 (29%)	150 (29.3%)
75+	n = 182 (46%)	160 (40%)	203 (39.6%)
missing		22 (6%)	14 (2.7%)
Geboorteland*			
Geboren in Nederland	n = 335 (85%)	315 (81%)	429 (83.8%)
Suriname/Antillen	n = 28 (7%)	-	-
Overig	n = 30 (8%)	62 (15%)	68 (13.3%)
missing		14 (4%)	15 (2.9%)
Opleidingsniveau			
Laag (niveau 0-3)	122 (31%)	137 (35%)	84 (16.4%)
Medium level (niveau 4-5)	99 (25%)	29 (8%)	180 (35.2%)
Hoog (niveau 6-8)	172 (44%)	165 (42%)	230 (44.9%)
missing		60 (15%)	18 (3.5%)
Aantal jaren wonend in Den Haag Gemiddelde (standaardafwijking)	51.7 (22.8)	50.3 (24.4)	51.4 (23.7)

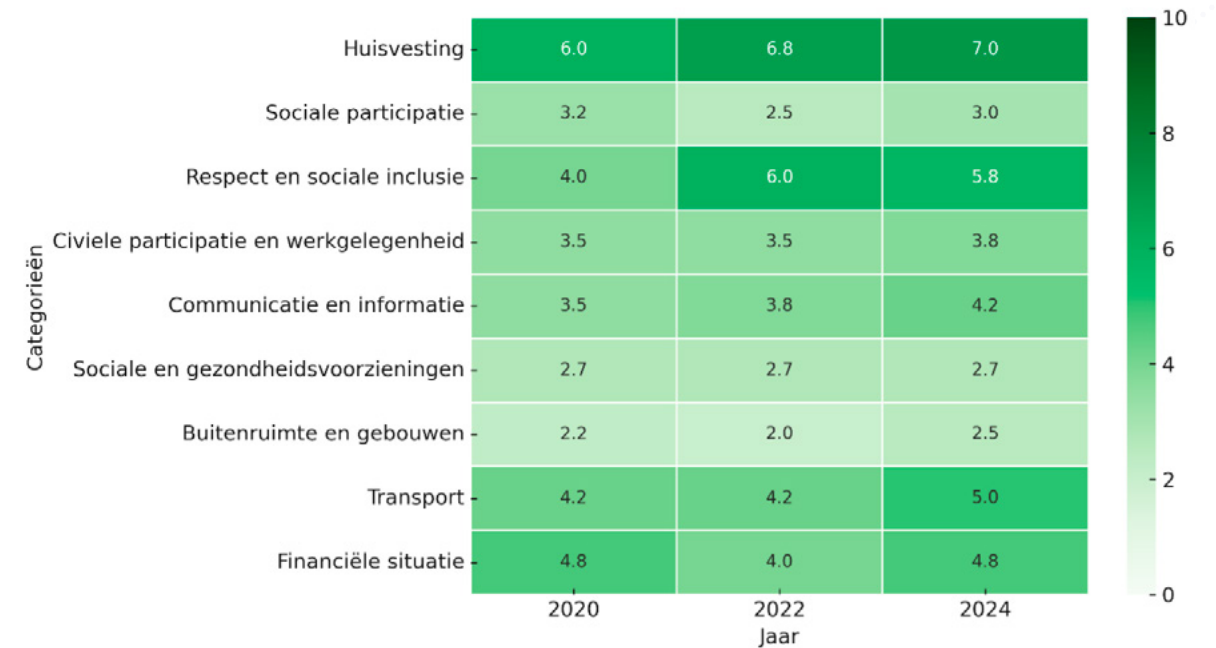
	2020 (n=393)	2022 (n=391)	2024 (n=512)
Type woning			
Koopwoning	n = 234 (60%)	219 (56%)	299 (58.4%)
Sociale huurwoning	n = 111 (28%)	104 (27%)	136 (26.6%)
Particuliere huurwoning	n = 48 (12%)	62 (16%)	52 (10.2%)
missing	-	6 (1%)	23 (4.5%)
Samenwonend met een partner (%)	n = 217 (55%)	166 (42%)	281 (54.9%)
missing	-	5 (1%)	14 (2.7%)
Ontvangt zorg (%)	n = 105 (27%)		92 (18.0%)
missing			16 (3.1%)
Leeft met één of meer chronische aandoeningen (%)	n = 192 (49%)	148 (38%)	188 (36.7%)
missing		7 (2%)	20 (3.9%)
Gebruikt rollator of rolstoel (%)	n = 61 (		

3

ANALYSE VAN DE DATA OVER SENIORVRIENDELIJK DEN HAAG

3.1. Scores seniorvriendelijkheid algemeen

De heatmap (Figuur 1) toont de gemiddelde scores van verschillende domeinen binnen de gemeente over de jaren 2020, 2022 en 2024. Een positief aspect van deze gegevens is dat alle domeinen een gemiddelde score boven nul hebben, wat betekent dat geen enkel domein als negatief wordt ervaren. Dit geeft aan dat inwoners in het algemeen positief staan tegenover de onderzochte aspecten van seniorvriendelijkheid in de stad.

Figuur 1: Heatmap van scores op de 9 seniorvriendelijke domeinen in Den Haag.

3.2. Vergelijkbaarheid van de scores

Om een eerlijke vergelijking tussen de verschillende domeinen mogelijk te maken, zijn alle scores op een gestandaardiseerde wijze geconverteerd. Hierdoor kunnen we de relatieve prestaties van verschillende categorieën met elkaar vergelijken. Dit betekent bijvoorbeeld dat een hoger cijfer voor huisvesting daadwerkelijk een betere score weerspiegelt ten opzichte van sociale participatie, en dat deze niet beïnvloed wordt door verschillende meetschalen of interpretaties.

5

BEVINDINGEN TOP-UP
VRAGEN SOC 2024

Onderstaande paragrafen beschrijven de resultaten van de top-up vragen die zijn gesteld aan de respondenten die deelnamen aan het veldonderzoek. Niet op iedere vraag hebben alle mensen antwoord gegeven, wat maakt dat aantallen die gepresenteerd worden kunnen wisselen. Er zijn vier thema's uitgevraagd, te weten:

1. **Gezondheid en welzijn**
2. **Wonen en woonomgeving**
3. **Mobiliteit en vervoer**
4. **Gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning**

Oproep: In de komende delen worden resultaten gepresenteerd van antwoorden die door Haagse ouderen zijn gegeven. Aanbevelingen die hieruit volgen behoren soms tot het werkdomein van Gemeente Den Haag, maar de gemeente kan niet alle uitdagingen - die zich soms ook achter de voordeur voltrekken - oplossen. Nog vaker kunnen ouderen of maatschappelijke organisaties zelf met deze actiepunten aan de slag. Seniorvriendelijkheid van Den Haag is namelijk een gezamenlijke opgave.

5.1 Gezondheid en welzijn

Moeilijkheden en problemen bij gezond eten

Uit de enquête blijkt dat het merendeel van de ouderen in Den Haag (385 respondenten) het makkelijk vindt om zelf gezond eten klaar te maken. Daarentegen ervaart een kleinere groep dit als een uitdaging: 82 respondenten geven aan dat het soms moeilijk is, terwijl 19 respondenten dit vaak moeilijk vinden. Slechts 6 respondenten geven aan dat het erg moeilijk is. Dit suggereert dat de meeste ouderen zelfstandig in staat zijn gezond te eten, maar dat er toch een aanzienlijke groep is die obstakels ervaart.

Bij het verder onderzoeken van de specifieke problemen die ouderen ervaren bij gezond eten, wordt duidelijk dat financiële barrières een belangrijke rol spelen. Voor 36 respondenten is gezond eten "te duur", wat dit de meest genoemde uitdaging maakt. Daarnaast geeft een deel van de respondenten aan dat ze niet graag alleen eten (14 respondenten) of dat ze hulp nodig hebben met boodschappen doen (10 respondenten). Andere genoemde obstakels zijn het gebrek aan informatie (6 respondenten) en de afhankelijkheid van familie voor hulp (6 respondenten).

Wat verder opvalt, is dat 38 respondenten aangeven geen problemen te ervaren, zelfs als ze gezond eten als moeilijk beschouwen. Dit kan erop wijzen dat er specifieke omstandigheden zijn waarin ouderen gezond eten als uitdaging ervaren, maar hier geen structurele hinder van ondervinden.

Deze resultaten benadrukken de noodzaak voor de gemeente om zowel financiële ondersteuning als sociale initiatieven te overwegen. Het verlagen van kosten voor gezonde voeding, gecombineerd met programma's die sociale eenzaamheid aanpakken en praktische hulp bieden, kan ouderen helpen een gezondere levensstijl te behouden.

Adresgegevens

Johanna Westerdijkplein 75
2521 EN Den Haag